

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम
सार्वजनिक गरिएको डिभिजन वन कार्यालय बाँके सम्बन्धित सुचनाहरु

२०७८ श्रावण देखि आश्विन सम्म

प्रदेश सरकार

लुम्बिनी प्रदेश

वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय

वन निर्देशनालय

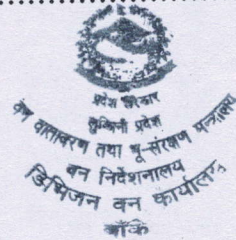
डिभिजन वन कार्यालय, बाँके

नेपालगन्ज

विषय-सूचि

विषय	पेज नं
विषय-सूचि	१
१. डिभिजन वन कार्यालय बाँकेको स्वरूप र प्रकृति	२
१.१ कार्यालयको उद्देश्य	२
१.२ कार्यालयको कार्यक्षेत्र	३
१.३ कार्यालयको संगठन स्वरूप	४
२. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि	५
३. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी	७
४. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी	७
५. बाँके जिल्लाको वन क्षेत्रको विवरण	७
६. स्थानीय तह अनुसार वन क्षेत्रको विवरण	१०
७. वन व्यवस्थापनमा अपनाइएका पद्धतिहरूको तथ्याङ्क	१०
८. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन लागु भएको वनको विवरण	१०
९. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्ययोजना स्विकृत भएका विवरण	१०
१०. वन पैदावार उत्पादनको अवस्था	११
११. राजस्व सकलनको अवस्था	११
१२. वन पैदावार निकासीको स्थानान्तरण सहमती दिइएको सामुदायिक वनहरू	१३
१३. वन पैदावार, वन्यजन्तु संग सम्बन्धित यस अवधिमा अनुसन्धान अभियोजन तथा दायर भएको मुद्दाको विवरण	१४
१४. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद	२७

 सहायक वन अधिकृत

 डिभिजन वन अधिकृत

१. डिभिजन वन कार्यालय बाँकेको स्वरूप र प्रकृति

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदको मिति २०७५।०३।३२ को निर्णयबाट प्रदेश सरकार, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय मातहत रहने निकायहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन स्वीकृत भए अनुसार वन संग प्रचलित सम्बन्धित ऐन, नियम, संघीय तथा प्रादेशिक वन नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी बाँके जिल्लाको वन क्षेत्रको दिगो विकास एवं व्यवस्थापन गर्न प्रदेश वन निर्देशनालय डिभिजन वन कार्यालय बाँके रहने व्यवस्था रहेको छ । डिभिजन वन कार्यालय संघीय र प्रदेश सरकारको वनसंग सम्बन्धित ऐन, नियम, नीति र निर्देशन र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने जनस्तरमा रहेको सबैभन्दा तल्लो सेवा प्रवाह गर्ने कार्यान्वयन इकाई समेत भएकोले यसलाई लुम्बिनी प्रदेश उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, वन निर्देशनालयको वन क्षेत्रको निकायको मेरुदण्डको रूपमा हेरिएको छ ।

डिभिजन वन कार्यालय बाँकेको कामको प्रकृति, विशिष्टता, सेवा प्रवाहको आवश्यकता र उपादेयतालाई मध्यनजर गरी वन प्राविधिक, प्रशासनिक तथा सशस्त्र वन रक्षक कर्मचारीहरूको दरबन्दीको व्यवस्थापन गरिएको छ । जिल्लाको वनक्षेत्र संरक्षणको लागि सशस्त्र वन रक्षकहरू संघीय सरकार मातहत रहेर तिनको दरबन्दी डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत राखी कामकाज गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

१.१ कार्यालयको उद्देश्य

डिभिजन वन कार्यालयका मूलभूत उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम छन् ।

- ❖ डिभिजनको क्षेत्रभित्रको राष्ट्रिय वनको संरक्षण, सम्बर्धन तथा सदुपयोग गर्ने ।
- ❖ डिभिजन स्तरीय संघीय र प्रदेश सरकारका वनसंग सम्बन्धित ऐन, नियम तथा नीतिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।
- ❖ प्रचलित ऐन, नियम र नीति अनुसार सम्भाव्य चक्ला, सामुदायिक तथा धार्मिक वन क्षेत्रहरूको पहिचान, विकास एवं व्यवस्थापन गर्ने ।
- ❖ डिभिजन स्तरिय वन विकास कार्यमा जनसहभागिता परिचालन गर्दै वन निकायबाट जनतालाई प्रवाह गर्नुपर्ने सेवा सुविधा चुस्त, दुरुस्त, प्रभावकारी वन प्रशासनबनाई कायम गर्ने ।
- ❖ डिभिजनको क्षेत्रमा नीजि वन र कृषि वन प्रणालीको विकास विस्तार गर्ने एवं आवश्यक सिप, ज्ञान र प्रविधी हस्तान्तरण गर्ने ।
- ❖ डिभिजन स्तरिय पन्चवर्षिय एवं वार्षिक योजना तर्जुमा गरी स्वीकृतिको लागि प्रदेश वन निर्देशनालयम पेश गर्ने ।

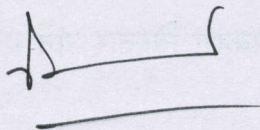
३

डिभिजन

- ❖ डिभिजन स्तरिय सरकारी तथा स्थानीय निकाय र गैरसरकारी संघसंस्थाहरु, स्थानीयतहहरुसंग समन्वय विस्तार गरी वन विकास एवं व्यवस्थापन कार्यहरु संचालन गर्ने ।
- ❖ डिभिजनमा संचालित वन विकास कार्यक्रमको प्रगती बिबरणको साथै अनुगमन प्रतिवेदन प्रदेश वन निर्देशनालय, वन तथा भू-संरक्षण विभाग र अन्य सम्बन्धित निकायहरुमा पेश गर्ने ।
- ❖ संघीय र प्रदेश सरकारले तोकेको अन्य कार्यहरु गर्ने गराउने ।

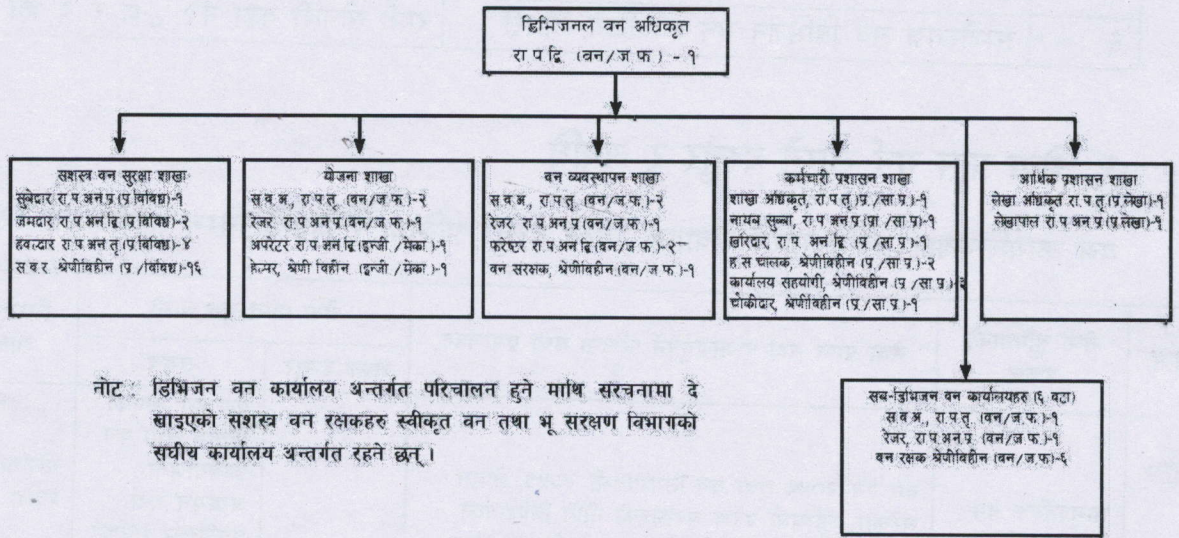
१.२ कार्यालयको कार्यक्षेत्र

- ❖ वन विकास तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि संघीय र प्रदेश सरकारका ऐन, नियम नीति र निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने ।
- ❖ वन संरक्षण एवं सम्बर्धन सम्बन्धि ऐन, नियम र नीति तर्जुमा संशोधन र परिमार्जन गर्न वन निर्देशनालय मार्फत प्रदेश मन्त्रालय र वन तथा भू-संरक्षण विभागलाई सहयोग गर्ने ।
- ❖ डिभिजनस्तरिय वन विकास-सम्बन्धि योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा एवं कार्यान्वयन गरी अन्य सरोकारवालासंग समन्वय विस्तार गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- ❖ नीजि वन र कृषि वनवाली विकास एवं व्यवस्थापन गर्न सरोकारवालालाई आवश्यक प्राविधिक सुझाव सल्लाह दिने
- ❖ वन व्यवस्थापन, गुणस्तरीय नर्सरी एवं विरुवा उत्पादन बृक्षारोपण, जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी जानकारी सर्वसाधारणलाई उपलब्ध गराई वन व्यवस्थापन कार्यमा जनसहभागिता परिचालन गर्ने ।
- ❖ दिगो तथा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको लागि कार्यक्रम तर्जुमा गरी वन निर्देशनालयमा पेश गर्ने र स्वीकृत भइ आएपछि कार्यान्वयन गर्ने ।
- ❖ वन अपराधसंग सम्बन्धित अभियुक्तहरुको लागि सरल र सुविधाजनक एवं मापदण्ड अनुसारको हिरासत व्यवस्थापन गर्ने गराउने ।
- ❖ वन तथा भू-संरक्षण विभागको निर्देशन अनुसार प्रदेशमा रहने स.व.र .क्याम्पको परिचालन गर्ने गराउने ।
- ❖ कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम वन अपराध नियन्त्रण र अर्धन्यायिक न्याय सम्पादन गर्ने गराउने ।

१.३ कार्यालयको संगठन स्वरूप

डिभिजन वन कार्यालय, बाँकको संगठन स्वरूप निम्नानुसार रहेको छ । यस संगठनमा कर्मचारीहरूको जम्मा दरबन्दी ९४ जनाको रहेको छ ।

(अ) डिभिजनल वन अधिकृत १ (रा.प.द्वि. प्रा. वन)

(आ) योजना शाखा (स.व.अ.२, रेजर १, अपरेटर १, हेल्पर १)

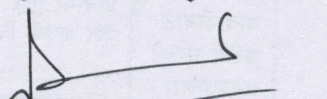
(इ) वन व्यवस्थापन शाखा (स.व.अ.२, रेजर १, फरेटर २, वन रक्षक १)

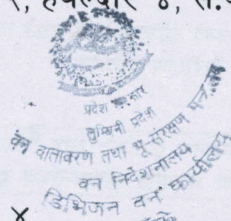
(ई) कर्मचारी प्रशासन शाखा (शा.अ. १, ना.सु. १, खरिदार १, हसचा २, का.स. ३, चौकीदार १)

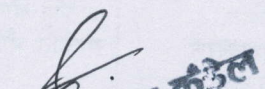
(उ) सब डिभिजन वन कार्यालयहरू ६ (स.व.अ. ६, रेजर ६, वन रक्षक ३६)

(ऊ) आर्थिक प्रशासन शाखा (लेखा अधिकृत १, लेखापाल १)

(ए) सशस्त्र वन सुरक्षा शाखा (सुवेदार १, जमदार २, हवलदार ४, स.व.र. १६)

सहायक वन अधिकृत

दिलाल कटेल
डिभिजनल वन अधिकृत

यस कार्यालय मातहतमा रहेका ६ वटा सब डिभिजन वन कार्यालयहरूको नामावली र कार्यक्षेत्रको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.स.	सब डिभिजन वन कार्यालयको नाम	कार्यक्षेत्रको विवरण
१	नरैनापुर सब डिभिजन वन कार्यालय, नरैनापुर	नरैनापुर गा.पा. को पुरै वन क्षेत्र
२	नेपालगंज सब डिभिजन वन कार्यालय, राँझा	ने.पा.न.म.उ.ग., डुडुवा, जानकी, खजुरा गा.पा. को पुरै वन क्षेत्र
३	कोहलपुर सब डिभिजन वन कार्यालय, कोहलपुर	कोहलपुर न.पा. र बैजनाथ गा पा को पुरै क्षेत्र
४	सिक्टा सब डिभिजन वन कार्यालय, बैसा	रासी सोनारी गा.पा.को वडा नं १ ३ ४
५	रासी सब डिभिजन वन कार्यालय, मेहमानपुर	रासी सोनारी गा.पा.को वडा ५, ६ र ७ को वन
६	सम्शेरगञ्ज सब डिभिजन वन कार्यालय, ओभरी	रासी सोनारी वडा नं२, ८ र ९ को वन

२. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

यस कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरू, लाग्ने दस्तुर, प्रक्रिया र अवधि निम्न तालिकामा देखाएको छ ।

सि.नं.	सेवा सुविधाको प्रकार	सेवा प्राप्त गर्दा पुर्‍याउनुपर्ने प्रक्रिया तथा प्रमाणहरू	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने		जिम्मेवार शाखा	कार्य समयमा नभएमा उजुरी गर्ने निकाय
			शुल्क दस्तुर	समय		
१.	सामुदायिक वन विधान दर्ता तथा कार्य योजना स्वीकृती र हस्तान्तरण	वन ऐन २०७६ तथा वन नियमावली २०५१, नेपाल सरकार, लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नीति निर्देशनको आधारमा माग पत्र दर्ता गरी सा.व.को विधान तयार भएपछि वन प्राविधिकको सहयोगमा वन उपज मापन सहितको वन कार्ययोजना तयार गरी सम्बन्धि सब डिभिजन वन कार्यालयको राय सहित पेश गर्नुपर्ने ।	नि:शुल्क	पेश हुन आएको विधान तथा वन कार्ययोजना अध्ययन गर्दा पुनर्विचार गर्नुपर्ने देखिएमा समुहबाट सो समेत गरी पेश हुन आएको १५ दिन भित्र	योजना शाखा	"
२.	सामुदायिक वनको काठ, दाउरा संकलन तथा विक्री वितरण	स्वीकृत वन कार्ययोजनाको परिधि भित्र रही समुहको आम भेलाको निर्णय प्रतिलिपी, सब डिभिजन वन कार्यालयको फिल्ड निरीक्षण तथा मूल्याड.कन तेरीज तथा प्रतिवेदन	विक्रीको १५% राजस्व र मु.अ.कर (साल र खयर)	फिल्डकार्य समाप्त भै पेश भएको सात दिन भित्र	योजना शाखा	"
३.	वृक्षारोपण, वन व्यवस्थापन लगायत विभिन्न विषयमा प्राविधिक सल्लाह	फोन वा प्रत्यक्ष भेटघाट (सम्पर्क न. ०८१-५२०२३०)	नि:शुल्क	तुरुन्तै	योजना शाखा	"
४.	सरकारी वनको काठ दाउरा स्थानान्तरण इजाजत	शिलबन्दी र खुला डाक बढाबढबाट विक्री रकम दाखिला भई टाँचा विमार्का पछि स्थानान्तरण इजाजत	सकार रकम संकलन खर्च र मु.अ.कर	आवश्यक प्रक्रिया पुरा भई पेश भएको एक दिन भित्र	वन व्यवस्थापन शाखा	"
५.	काठ चिरान इजाजत, स्थानान्तरण इजाजत	काठको श्रोत खुलेको छोडपूर्जी, मिलको तर्फबाट सहमति भौतिक निरीक्षण प्रतिवेदन	मु.अ.कर (नीज आवादीवाट खरीद गरेको अवस्थामा)	प्रक्रिया पुरा भै पेश भएको दिन	वन व्यवस्थापन शाखा	"
६.	गैरकाष्ठ वनपैदावार	डि.व.का.बाट संकलन इजाजत लिई फिल्डबाट नापजाँच मुचुल्का भएपछि स्थानान्तरण इजाजत दिइने	वन नियामावली	निरीक्षण भई कार्यालयमा पेश	वन व्यवस्थापन	"

	संकलन र स्थानान्तरण इजाजत	।	ले तोकेको राजस्व मात्र	भएको एक दिन भित्र	शाखा	
७.	घरकाज र विकास निर्माणको लागी सहूलियत दरको काठ दाउरा प्राप्ती	नागरीकता, घर बनाउने स्थलको जग्गा धनि प्रमाण पूर्जा, स्थानिय निकायको सिफारिस, न.पा.को हकमा घरको नक्सा	जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समितिले तोकेको मूल्य	निवेदन दिएको ६ महिना भित्र	.आपूर्ति समिति	"
८.	दैवी प्रकोपमा परेकालाई काठ र अन्य सबै प्रयोजनका लागी दाउरा	जिल्ला दैवी प्रकोप समितिको सिफारिस, दाउराको हकमा सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको निवेदन	जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समितिले तोकेको मूल्य	निवेदन प्राप्त भएको एक हप्ता	आपूर्ति समिति	"
९.	वन, वन्यजन्तु हानी नोक्सानी मुद्दाको दर्ता	पक्राउ परेको अभियुक्तको अनुसन्धान भई जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयबाट राय प्राप्त भएपछि	ऐन नियम आदेशले तोके अनुसार	अभियोग पेश भएकै दिन आदेश गर्ने	मुद्दा शाखा	"
१०.	मुद्दाको दर्ता, वन सम्बन्धि मुद्दाको फछ्यौट/फैसला	अभियुक्तहरु सबै हाजिर भएपछि वा समाप्तवान तारेख भएपछि ।	फैसला बमोजिमको जरिवाना	दर्ता भएको एक बर्ष भित्र	मुद्दा शाखा	"
११.	निजी वन र निजी आवादीको जग्गाको काठ, दाउराको स्थानान्तरण	जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा जग्गाको नक्शा, स्थानीय निकायको सिफारिश, निजी वनको प्रमाण पत्र र फिल्ड निरीक्षण प्रतिवेदन	मु.अ. कर (जिल्ला बाहिर र व्यापारिक प्रयोजनको लागि)	विमार्का मुचुल्का पेश भइ मु.अ. कर दाखिला भएको एक दिन भित्र	प्रशासन शाखा	"
१२.	अन्यत्र जिल्लावाट ल्याई घाटगद्दी गरीएको जडिवुटीको स्थानान्तरण	निवेदनका साथ सक्कलै छोडपुर्जा	निशुल्क	घाटगद्दी मुचुल्का सहितको प्रतिवेदन पेश भए पछि	प्रशासन शाखा	"
१३.	उजुरी	उजुरीको निवेदन	नि:शुल्क	उजुरीको प्रकृति हेरी समय निर्धारण हुने	प्रशासन शाखा	"
१४.	धरौटी	निवेदन, प्रमाण पुगेको कागजपत्र तथा सक्कल वैक भौचर	नि:शुल्क	१ दिन	आर्थिक प्रशासन शाखा	"
१५.	राजश्व तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धि अन्य काम	निवेदन, विल, भर्पाई, भौचर	नि:शुल्क	१ दिन	आर्थिक प्रशासन शाखा	"
१६.	निवेदन चिठ्ठी पत्र दर्ता, चलानी तथा सोधपुछ	निवेदन, चिठ्ठी पत्र	निशुल्क	१ दिन	दर्ता चलानी फांट	"

महायक वन अधिकृत

दिलाल कंडेल
 डिभिजन वन अधिकृत

३. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

यस कार्यालयको कार्यक्षेत्र पर्ने माथि उल्लेखित दफा १.२ अनुसारको कार्यालयको कार्यक्षेत्र र प्रदान गरिने सेवाहरुको कार्य विवरण अनुसार बुझ्नु पर्ने फिल्ड/निरीक्षण प्रतिवेदन यस कार्यालयमा प्राप्त भएपछि सम्बन्धित शाखा प्रमुखको राय साथ कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश गरेपछि डिभिजनल वन अधिकृतले निर्णय गर्ने प्रक्रिया रहेको छ । साथै क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरको निर्णय गर्नुपर्ने भएमा डिभिजनल वन अधिकृतले रायसाथ आवश्यक कार्यबाहीको लागि माथिल्लो निकायमा आवश्यक निर्देशन माग गर्ने वा निर्णयका लागि पेश गर्ने प्रक्रिया रहेको छ ।

४. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

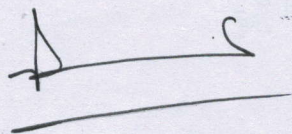
निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी डिभिजनल वन अधिकृत हुन । डिभिजनल वन अधिकृतले निर्णय गरेको हकमा उजुरी सुन्ने एक तह माथिको अधिकारी प्रदेश वन निर्देशक र प्रदेश मन्त्रालयको सचिवज्यू ले उजुरी सुन्ने, वन अपराध सम्बन्धीको फैसला उपर चित्त नबुझेमा कानूनले तोकेको म्याद भित्र सम्बन्धित अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ ।

५. बाँके जिल्लाको वन क्षेत्रको विवरण

वन क्षेत्र तराईको समथल भू भाग देखि चुरे पहाड सम्मको भौगोलिक विविधता भएको कारण यहाँ पाईने वनको किसिम र प्रजातीमा पनि विविधता पाईन्छ । उष्ण र उपोष्ण (Tropical and sub-Tropical) प्रदेशीय भएको यस जिल्लाको वन क्षेत्रमा थुप्रै प्रजातिका मिस्रित वन पाइन्छ । यस जिल्लाको कुल वन र वुट्यान क्षेत्र १,१९,९३९.७४ हेक्टर मध्ये बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा ६२,२००.६८ हेक्टर (५१.८६ %) र जिल्ला वन कार्यालयको क्षेत्राधिकार भित्र ५७,७३९.०६ हेक्टर (४८.१४ %) रहेको छ ।

भू उपयोग	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
बाके राष्ट्रिय निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने वन क्षेत्र	६२,२००.६८	५१.८६
राष्ट्रिय वन क्षेत्र (सामुदायिक वन समेत)	५७,७३९.०६	४८.१४
जम्मा	११९,९३९.७४	१००

जिल्ला वन कार्यालयको क्षेत्राधिकार भित्र रहेको कुल ५७,७३९.०६ हेक्टर वन क्षेत्र मध्ये ५२,९३३.०९ हेक्टर रुखले ढाकेको क्षेत्र र ४,८०५.९७ हेक्टर भाडी वुट्यान क्षेत्र सरकारद्वारा व्यवस्थित वन, सामुदायिक वन र धार्मिक वनको रूपमा व्यवस्थापन भइरहेको छ । हावापानी, भौगोलिक अवस्थिति तथा प्रजातीको आधारमा यस जिल्लाको वन लाई निम्न अनुसार वर्गिकरण गरिएको छ ।

(क) तराई वन

तराई वन चुरे पहाडको फेददेखि दक्षिणको कृषि भूमीसम्म फैलिएको छ । APROSEC को सन् १९९७ को अनुसार तराईको वनलाई साल, तराई हार्डउड, खयर सिसौ, मिश्रीत र वृक्षारोपण गरी ५ किसिममा विभाजन गरेको छ ।

१. साल वन

यहाँ साल प्रजातीको बाहुल्यता बढी भएको उत्पादनशिल वन पर्दछ । चुरे पहाडको मध्य भागदेखि तराईको समथर भागसम्म यो वन फैलिएकोमा साल मुख्य प्रजाती र सह प्रजातीहरुमा असना, कर्मा, हरो, बरो, जामुन, सिमल, सिँदुरे, सतिसाल आदि पर्दछन् । लहरे प्रजातीमा भोर्ला, देब्रे लहरो आदि हुन् भने घाँस प्रजातीमा खर, काँस भुँई सतहमा पाईन्छ । चरिचरणको बढि प्रकोप भएको ठाँउ र Canopy Closure कम भएको ठाँउमा सिँदुरे प्रजाती भाडीको रुपमा बिकास हुँदा साल प्रजातीको पुनरुत्पादन लाई चुनौती दिईरहेको अवस्था छ । यस अवस्थालाई सुधार गर्न Regeneration Felling गराई चरीचरण, आगलागि नियन्त्रण र भाडी सफाई नगर्ने हो भने भविष्यमा यो वन सिँदुरेको भाडीमा रुपान्तरण हुने खतरा देखा परेको छ ।

२. तराई हार्डउड वन

जिल्लाको उष्ण प्रकृतिको क्षेत्र जहाँ सालको नगण्य उपस्थिती छ र अन्य प्रजाती जस्तै असना, कर्मा, बोटधंगेरो, गुटेल आदि मिश्रीत रुपमा ज्यादा पाईन्छ । त्यस्तो वन क्षेत्र तराई हार्डउड वनमा पर्दछ । यस वन क्षेत्रमा भाडी प्रजातीहरु कटिपत्ता, *Mormordia dioica*, *Jasminum muttiflorum*, *Mussanda marophylla* पाईने र भुँई घाँस प्रसस्त पाईने हुनाले यो वन क्षेत्र वन्यजन्तुको बासस्थानको लागि उपयोगी र जैविक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण पाईएको छ । यस वनमा ठूला मभौला रुखहरु लगायत विभिन्न खालका बुट्यान र लहराहरु समेत पाईन्छ । यो वनमा कुनै पनि एक प्रकारको प्रजातीको बाहुल्यता रहेको पाईँदैन । यस्तो खालको वनको ब्यवस्थापन गर्न छनौट प्रणाली अपनाई Canopy Open गरेमा सबै प्रजातीको विरुवाहरुको पुनरुत्पादन हुनलाई अबसर प्राप्त हुने देखिन्छ । यो वन पनि उत्पादनशिल वनको रुपमा बिकास गर्न सकिने स्थितिमा रहेको छ ।

३. खयर सिसौ वन

यस किसिमको वन बाँके जिल्लाको नदी किनार, नदीले बगाएर ल्याएको पाँगो माटो थुपारेको जमीन, नदीले बाटो छोडेँर कायम भएको जमीनमा पाईएको छ । यस जिल्लामा खयरको प्रजाती उच्च सुख्खा चुरे क्षेत्रमा पनि पाईन्छ । यो वन क्षेत्रलाई उचित संरक्षण र संबर्धन गर्न सकेमा भविष्यमा सालको वनको रुपमा रुपान्तरण गर्न सकिने सम्भावना समेत रहेको छ । यो वनलाई पनि उत्पादनशिल वनको रुपमा बिकास गर्न सकिने र गाँउ बस्ती देखि टाढा रहेको यस खालको वन क्षेत्र हाल पनि उत्पादनशिल रुपमा देखा परेको देखिन्छ । यस वनमा पाईने मुख्य प्रजातीहरुमा सिसौ *Dalbergia sissoo* र खयर *Acacia catechu* सुख्खा क्षेत्रहरुमा पाईन्छ । भाडिदार प्रजातीमा *Acacia concinna*, *Caesalpinia bonducelia*, *Caesalpinia decapetala*, *Desmodium gangeticum*, *Pogostemon* आदि हुन् ।

तराई वन अधिकारी

प्रदेश सरकार
दुधिनो प्रदेस
वन संरक्षण तथा वृक्षारोपण
वन निर्देशनालय
दक्षिण तराई विकास क्षेत्र

दिलाल लाल
वन अधिकारी

४. वृक्षरोपण वन

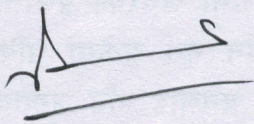
यो वन बिगतमा वृक्षारोपण गरिएको क्षेत्र र भविष्यमा वृक्षारोपण गरी हुर्काउन सकिने हालको खाली मैदान, हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रहरु पर्दछन्। यस क्षेत्रमा प्राकृतिक पुनरुत्पादनको स्थिती ज्यादै दयनिय र चरिचरणको प्रकोप ज्यादा परेको पाईन्छ। यस जिल्लामा वृक्षारोपण गरेको क्षेत्र तथा वृक्षारोपण वनहरुमा थिनिङ्ग, पुनिङ लगायतका वन संवर्धन कार्यहरु गर्नु पर्ने देखिन्छ।

(ख) चुरे क्षेत्रको वन (शिवालिक वन)

चुरे क्षेत्र भावरको समथल देखि चुरे पहाडसम्म फैलिएको छ। यो क्षेत्रमा चौडापाते वनको प्रमुखता रहेको छ। शिवालिक क्षेत्र विविध प्रकारको भुवनौट र प्राकृतिक वातावरणका कारण जैविक विविधताको भण्डार मानिन्छ। शिवालिक क्षेत्रमा मानव चांप र कलिलो भू वनौटले प्राकृतिक वातावरण र जैविक विविधतामा हास आएको छ। LRMP (Land Resource Mapping Project) अनुसार शिवालिकको वनलाई Hardwood, Mixed forest र Shrubs गरी ३ भागमा वर्गीकरण गरिएको छ। साल Shorea robusta, खयर-सिसौं (KS) Tropical Mixed Hardwood (TMH) र साल मुख्य वन प्रजाती हुन।

खयर (*Acacia catechu*) र सिसौं (*Dalbergia sissoo*), *Bombax malabaricum*, *gbL lsgf/df kfO{G5 . o;* *jgsf ;xk|hftLx&df Chinchine (Casia tora)*, घुसे (*Colebrookia oppositifolia*), बयर (*Ziziphus jujube*), घन्द (*Clerodendron infortunatum*), असुरो (*Adhatoda vasica*), *u'6]n (Trewia nudiflora)*, *a/f}{ -Terminalia balarica*), *Terminalia chebula* (हरा), *Aegle marmelos* (बेल), *Adina cordifolia* -कमा आदि नदी किनारा र माथिका पहाड पाखाहरुमा पाईन्छ। *Centella asiatica* (घोलताप्रे), *Acorus calamus* (गुर्जो), *Eupatorium odenophorum* (वनमारा), *Mimosa pudica* (लाजवन्ति) झाडिदार प्रजाति हुन। शिवालिकको भिरालो, घामिलो र पानी नजम्ने माटोमा साल वन अरु सह प्रजातीहरु जस्तै *Terminalia belerica* (बरा), *Garuga pinnata* (दवदवे), *Buchaniana latifolia* (प्यारी), *Dillenia indica* (टाटरी), *Anogeissus latifolia* (बाभी), *Bauhinia variegata* (टांकी), *Albizia procera* (सिरीस), *Bridelia retusa* (गायो) आदि पाईन्छ। शिवालिकको दक्षिण तर्फको भिरालो भागमा पाईने झाडिदार प्रजातीमा *Justicia sp.*, *Adhatoda vasika*, *Cycas pectinata*, *Leena indica Barleria cristata* आदी हुन।

तराई मिश्रीत हाडउड वन प्रकारमा *Shorea robusta* (साल), *Terminalia tormentosa* (अस्ना), *Ficus hispida*, *Cassia fistula* (राजवृक्ष), *Lagestomia parviflora* (बोटधंगेरो), *Garunga pinnata* (दवदवे) आदी हुन। अन्य वनस्पतिहरुमा *Dendrocalamus hamiltonii* (बास), *Themeda arundinacea* (खर), *Mimosa Pudica* (लाजवन्ति), *Bergenia eiliata* (पाखनवेद) *Centelia asiatica* (घोरताप्रे), *Eupatorium odenophorum* (वनमारा) र *Lucoms indica* आदी पाईन्छ।

६. स्थानीय तह अनुसार वन क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	स्थानीय तहको नाम	कुल क्षेत्रफलको वन क्षेत्र प्रतिशतमा	कैफियत
१	नेपालगंज उपमहानगरपालिका	२%	
२	कोहलपुर नगरपालिका	६६%	
३	बैजनाथ गाउँपालिका	३४%	
४	जानकी गाउँपालिका	०%	
५	खजुरा गाउँपालिका	१%	
६	डुडुवा गाउँपालिका	१८%	
७	नरैनापुर गाउँपालिका	६१%	
८	राप्ती सोनारी गाउँपालिका	८५%	

७. वन व्यवस्थापनमा अपनाइएका पद्धतिहरूको तथ्याङ्क

पद्धति	संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	वनको प्रकार (मुख्य रूख प्रजाती)	उपभोक्ता घरधुरी	महिला अध्यक्ष भएको समूह
सामुदायिक वन	११८	२४५९४।५०	साल वन, साल मिश्रित वन, खयर सिसौ वन र वृक्षारोपण वन	३४००७	२३
धार्मिक वन	२	७४।८९	तराई हार्डउड वन र वृक्षारोपण वन	३४६	
सरकार द्वारा व्यवस्थित वन		३७,७२९.९३	साल वन, तराई हार्डउड वन, खयर सिसौ वन र वृक्षारोपण वन		
दर्ता भएका निजी वन	१२४	८६।२४	वृक्षारोपण वन		

८. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन लागु भएको वनको विवरण

पद्धति	संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	वनको प्रकार (मुख्य रूख प्रजाती)	उपभोक्ता घरधुरी	महिला अध्यक्ष भएको समूह
सामुदायिक वन	१७	४७७०.९९	साल मिश्रित वन साल मुख्य प्रजाती र सह प्रजातीहरूमा असना, कर्मा, हरो, बरो, जामुन, सिमल, सिँदुरे आदि	२६६६	३
सरकार द्वारा व्यवस्थित वन	१	२५७८	साल वन साल मुख्य प्रजाती र सह प्रजातीहरूमा असना, कर्मा, हरो, बरो, जामुन, सिमल, सिँदुरे आदि		

९. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्ययोजना स्विकृत भएका विवरण

आ.व.	सामुदायिक वनको संख्या	सामुदायिक वनको क्षेत्रफल हे.	चक्ला वनको संख्या	चक्ला वनको क्षेत्रफल हे.
०७३/०७४	२	८८२.६	१	२५७८
०७४/०७५	९	२३८९.४५		
०७५/०७६	६	१४९८.९४		
जम्मा	१७	४७७०.९९	१	२५७८

१०. वन पैदावार उत्पादनको अवस्था

सि.नं.	विवरण	आ. व. २०७८।७९ को श्रावण देखि आश्विन सम्म		कैफियत
		काठ	दाउरा	
१	सामुदायिक वन	०	०	
२	चकला वन	०	०	
३	निजी वन	२६८४.१५	२२.७५	
४	राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाबाट	०	०	
५	सरकार द्वारा व्यवस्थित वन	०	०	
६	बेवारिसे बरामद	०	०	
७	मुद्दा	२३३.८७	०	
	जम्मा	२९१८.०२	२२.७५	

११. राजस्व सकलनको अवस्था

क) सामुदायिक वनको काठ दाउरा लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकम

महिना	राजस्व रु	मु.अ.क. रु	राजस्व बापत धरौटी खातामा	कैफियत
श्रावण	३९२५९५	११८८४४	६५६७१	
भाद्र	८७२२०७	५१७७७४	१०६३३९	
असोज	२८४३०२	२०८०४४	१९७४०६	
जम्मा	१५४९१०४	८४४६६२	३६९४१६	

नोट सिक्टा कटानको संकलन खर्च समेत राजस्व खातामा जम्मा भएको र साल तथा खयर जातको १५ प्रतिशत राजस्व रकम धरौटी खातामा जम्मा गरिएको छ भने जिल्ला वन पैदावार समितिलाई सिक्टा कटानको काठ दाउरा हस्तान्तरण गरिएको मध्येबाट संकलन खर्च बापतको रकम नेपाल सरकारको राजस्व खातामा आउन बाँकी ।

ख) न्यायिक दण्ड जरिवाना बापत प्राप्त राजस्व रकम

सि.नं.	प्रतिवादी	मुद्दा	मिति	भौचर नं.	रकम	कैफियत
१	जमाल खाँ समेत ११	लकडी चोरी	५/२१	४६५४९९६	३१३८५	
२	असलम अलि अन्सारी	साल चिरान	५/३१	८१३१७०५	१०००	
३	अर्जुन कुर्मी समेत जना २	साल काठ	५/२१	४६५४९९७	२०००	
					३४३८५	

वन पैदावार निकासीको स्थानान्तरण सहमती दिइएको सामुदायिक वनहरू
सामुदायिक वन

क्र.सं.	मिति	सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	साल	अस्ना	जामुन	कर्मा	खयर	सिसौ	अन्य	जम्मा काठ	साल दाउरा	अन्य दाउरा	कै
१	२०७८/४/४	भगवती सामुदायिक वन	रासी सोनारी ७										२२	सिक्टा नहर
२	२०७८/५/२	मितेरी सा.व.	कोहलपुर ७			२६.२	४१५	०	२८	४६९.१३			१	
३	२०७८/५/७	भगवती सा.व.	रासी सोनारी ७		११२	६१९			४३३	११६३.२९				
४	२०७८/५/८	पार्वतीपुर सा.व.	कोहलपुर १५				९२			९१.९७				
५	२०७८/५/८	बागेश्वरी सा.व.	कोहलपुर ७				१२१			१२०.८८				
६	२०७८/५/८	आस्था सा.व.	कोहलपुर ७		८०	५७	१८८		९८.१	४२२.९७			१.५	
७	२०७७/५/२१	शक्ती सा.व.	कोहलपुर ७				१७			१६.६९				
८	२०७७/५/२१	रासी पिडित	रासी सोनारी ६		१९३८	६५	१५६५		४६६	४०३३.४६			२२	सिक्टा कटान
९	२०७७/६/४	श्रृष्टी सा.व.	कोहलपुर १०					९२				४		सिक्टा नहर
१०	२०७७/६/४	सिद्धेश्वरी सा.व.	रासी सोनारी ५	५४८									१५	सिक्टा नहर
११	२०७७/६/४	राम जानकी	रासी सोनारी ७	०										सिक्टा नहर
जम्मा				५४८	२०१८	१७६	२२६७	९२५	०	१०२५	६३१८.३९	४	६१.५	

सहायक वन अधिकृत
सिक्टा नहर
सिक्टा नहर
सिक्टा नहर

सिक्टा नहर
सिक्टा नहर
सिक्टा नहर

सहायक वन अधिकृत

वन पैदावार, वन्यजन्तु संग सम्बन्धित यस अवधिमा अनुसन्धान अभियोजन तथा दायर भएको मुद्दाको विवरण

दायर मिति	जाहेरी	पक्राउ प्रतिवादी	मुद्दा	दसीका सामान	कैफियत
2078/04/05	जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके	डुडुवा ६ बस्ने प्रमुख धोबी नेपालगंज २३ बस्ने सद्दाम हुसेन समेत २	अवैध साल काठ ओसारपसार	5.48 घन फीट साल काठ	स.व.र. सुरक्षा शाखाको जिम्मामा रहेको
2078/4/10	रेन्जर दिप बहादुर शाही	राप्ती सोनारी ६ बस्ने फूलराम थारु	अवैध साल काठ ओसारपसार	७१.29 घन फिट साल काठ	स.व.र. सुरक्षा शाखाको जिम्मामा रहेको
2078/4/31	इलाका प्रहरी कार्यालय, कोहलपुर	अछाम मेललेख बस्ने डम्मर बुढा अछाम रामरोशन बस्ने नन्दु बुढा	चितुवाको छाला ओसारपसार	२ थान चितुवाको छाला	स.व.र. सुरक्षा शाखाको जिम्मामा रहेको
2078/05/07	जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके	दाङ बस्ने भक्त बहादुर पुन दाङ बस्ने केशव पुन दाङ बस्ने रोबिन बुढा	अवैध आखेटोपहार ओसारपसार	१ थान रेडपान्डाको छाला ४ थान भालुको पित्त	राष्ट्रिय विधि विज्ञानबाट फिर्ता हुन बाँकी
2078/5/13	रेन्जर दिपक खड्का समेत	डुडुवा ४ बस्ने अनिल खटिक डुडुवा ४ बस्ने नरेश खटिक	अवैध साल काठ ओसारपसार	१३६.20 घ.फी. साल काठ	गोकूल सा.व. अध्यक्षको जिम्मामा रहेको
२०७८/५/३१	इलाका प्रहरी कार्यालय, भगवानपुर	नरैनापुर ६ बस्ने राम चन्द्र चमार सहित जना ३	अवैध काठ ओसारपसार	७.30 घ.फी. बल्लाबल्ली	स.व.र. सुरक्षा शाखाको जिम्मामा रहेको
2078/6/1	जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके	दाङ बबई गापा बस्ने दल बहादुर सुनार बासगढी बर्दिया बस्ने धन बहादुर सुनार बासगढी बर्दिया बस्ने टिकाराम सुनार	अवैध हात्तीको दाहा ओसारपसार	२ टुका हात्तीको दाहा	बाँके जिल्ला अदालतमा बुझाइएको
8	सशस्त्र प्रहरी ३० नं. गण	बारबर्दिया ९ बस्ने नहकूल थापामगर	अवैध सालक छाला सहित खपेटा	१४०० ग्राम खपेटा सहित छाला	निकासको क्रममा
9	रमेश बुढाथोकी	डुडुवा गा.पा.	अवैध साल काठ ओसारपसार	१०.94 घन फीट काठ २ साइकल १	

१०		डोल्पा कालिका गा.पा. १ बस्ने खड्क शाही	डोल्पा कालिका गा.पा. १ बस्ने खड्क शाही	चरीबाघको छाला ओसारपसार	चरीबाघको छाला थान १	अनुसन्धान जारी
		इ.प्र. का. कोहलपुर	दैलेख भगवती गा.पा. ६ मान ब. वि.क. डोल्पा मड्केकेचुला गा.पा. ६ शुरेश शाही	रेडपान्डाको छाला ओसारपसार	रेडपान्डाको छाला थान १	अनुसन्धान जारी
११	जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके	जाजरकोट भेरी न.पा. १ मनिराम सुनार	कोहलपुर ११ रमेश शाही	अवैध साल चिरान काठ ओसारपसार	८ थान चिरानको २.६६ घ.फी काठ	अनुसन्धान जारी
१२	प्रहरी चौकी बेलभार	नेपालगंज १७ बस्ने मंगल प्र. बडही खजुरा बस्ने दिने बडही				अनुसन्धान जारी

B S
सहायक वन अधिकृत

वन विभाग
सुदूरपश्चिम प्रदेश
डोल्पा जिल्ला
वन विभागको कार्यालय
बाँके

R
टिपिगाला केंद्र
सिपिजनल वन अधिकृत

१४. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद
प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद यस प्रकार छन ।

क) कार्यालय प्रमुखको नाम : दधिलाल कडेल

पद : डिभिजनल वन अधिकृत,

सम्पर्क नं. : ९८५८०२७३२९

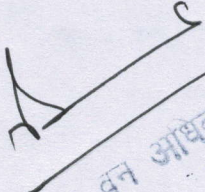
इ मेल : dadhikandel@gmail.com

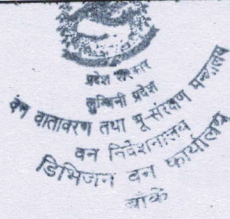
ख) सूचना अधिकारीको नाम : गणेश बहादुर खडका

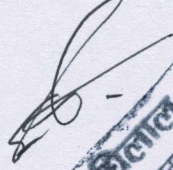
पद : सहायक वन अधिकृत,

सम्पर्क नं. : ९८५०२३३८१

इ मेल : geebikhadka@gmail.com

सहायक वन अधिकृत

दधिलाल कडेल
डिभिजनल वन अधिकृत

प्रदेश सरकार
लुम्बिनी प्रदेश
वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय
वन निर्देशनालय

डिभिजन वन कार्यालय

पत्र संख्या : - ०७८/०७९ योजना
चलानी नं. :- १०५६

ज/८

नेपालगन्ज
मिति :- २०७८/०७/०७

बिषय : स्वतः प्रकाशन पठाइएको सम्बन्धमा ।

श्री राष्ट्रिय सूचना आयोग
देविनगर, बानेश्वोर-१०, काठमाडौं

प्रस्तुत विषयमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम २०७८ श्रावण देखि आश्विन सम्म सार्वजनिक गरिएको यस कार्यालय सम्बन्धित सूचनाहरु समेटिएको स्वतः प्रकाशन पाना १७ को थान १ यसै पत्र साथ संलग्न राखी पठाइएको व्यहोराको अनुरोध छ ।

बोधार्थ

श्री वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय
हाल मुकाम बुटवल ।

श्री प्रदेश वन निर्देशनालय
भैरहवा ।

श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय
बाँके ।

श्री जिल्ला हुलाक कार्यालय
बाँके ।